

Прецизираните критерии на комисията

■ **Васил Вутов**, член на комисията към ЦПР

Едно решение на комисията за воденето, поддържането и ползването на Централния професионален регистър на строителя предизвиква в последно време различни коментари.

Всички сме категорични по въпроса, че професионалното обучение на персонала в строителството през последните години все повече изостава от изискванията на пазара на труда. Като следствие от това регистрираме както ниска производителност на труда, така и първо място по брой на трудови злополуки. Поради тази причина изпълнителната власт отгеля немалко средства чрез различни мерки и програми за обучение на работещи и безработни лица по различни строителни професии. Забелязва се и заинтересованост в редица работодатели да провеждат различни квалификационни обучения

на своя персонал. Според мен причина за това са повишените изисквания на някои възложители, както и все по-голямото навлизане на системата ISO.

В Закона за Камарата на строителите, чл. 16, ал. 3, т. 5 и чл. 17, ал. 2, т. 5 се изисква от строителните фирми, които искат да се впишат в Регистъра, информация „за проведеното квалификационно обучение на инженерно-техническия персонал и работниците през последните три години”. Тези записи ги има и в Правилника за реда за вписване и водене на Централния професионален регистър на строителя - чл. 10, ал. 4, т. 7 и чл. 16, ал. 1, т. 8.

С тези записи законодателят е подчертал важността на проблема и е подсказал, че обучението е част от задълженията на работодателя. Това е и причината Комисията да изисква спазването им.

Естествено, като типична българска черта, ние се стремим това нещо да

го отложим във времето или да намерим достатъчно причини, за да не стане. Сега е модерно да се говори – има криза, няма свободни пари да обучаваме работници, които след това ще отидат при друг работодател.

Ще подскажа два варианта, с които работодателят може да изпълни тези изисквания, грубо казано по-евтино, като спази изискванията и на някои други нормативни документи:

1. Правилник за безопасност и здраве при работа по елобзавеждането до 1000 волта. В чл. 12, ал. 1, т. 1 е записано, че строителните работници трябва да притежават първа квалификационна група, която се подновява на всеки две години. Обучението може да се провежда от работодателя с т.нар. собствени сили или от специализирани и регистрирани за целта фирми, което е подробно описано в текстовете. Знаем, че в общата численост на персонала 85-90% са работници. Извършвайки такова

обучение, работодателят спазва както изискването на Закона за камарата и регистъра, така и други нормативни актове, свързани с безопасността на труда.

Пак там изискването за техническите ръководители е да имат трета квалификационна група, която се подновява на три години. Приемайки от практиката, че те са 5% от числеността на персонала, ето как само с обучението по тази наредба работодателят е изпълнил изискването за квалификационно обучение.

2. Наредба № 3 от 14.05.1996 г. за инструктажа на работниците и служителите по безопасност на труда и противопожарна охрана. В §1 от Допълнителни и заключителни разпоредби е записано задължение на работодателя един път в годината да организира обучение за повишаване знанията на лицата, извършващи инструктажи на персонала.

Друг проблемен въпрос в момента е изискването

на Комисията длъжностните лица по безопасност и здраве при работа да преминават ежегодно специализирано обучение в учебни заведения. Това го има като запис в посочената по-горе Наредба № 3 от 14.05.1996 г. за инструктажа на работниците и служителите по безопасност на труда и противопожарна охрана. Там в §2 е конкретизиран начинът на обучението - Наредба № 8 на МНП.

Това предизвиква отрицателна реакция в някои търговски дружества, които развиват дейност по различни видове обучения, без да са учебни заведения по смисъла на нормативните актове. Една част от тях са получили обществено признание за качеството на провежданите курсове, но те не могат да издават легитимни документи, тъй като нямат изисквания статут.

За Камарата на строителите въпросите с безопасността и здравето на работещите и трети лица

са приоритетни. Поради това в момента се работи по утвърждаване на учебна програма за специализираните обучения в отрасъл „Строителство” на „длъжностни лица по безопасност и здраве” и „координатори по безопасност и здраве”, която ще се съгласува със синдикалните партньори, Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда” и Националната агенция за професионално образование и обучение. Тя ще конкретизира минималните изисквания за съдържание на учебната програма, по която ще извършват обучение учебните заведения.

В приложение заинтересованите могат да научат какви документи за професионално квалификация и правоспособност се изискват, за да може персоналът в строителството да упражнява работата, за която е назначен.

Продължение на таблицата в следващия брой

Необходими документи за професионална квалификация и правоспособност за някои специалности в строителството								
Професия	Специалност	Документ за професионално образование и обучение		Документ за правоспособност		Правилник за безоп. и здраве при работа по ел.обзавежд. до 1000 V		
		Вуз	Валидност	Основание	Валидност	Удостоверение за	В а л и д н о с т	
Строител	Помощник в строителството	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за I квалиф. степен (след 2000 г.) - Закон за проф. образование и обучение	Курс за квалиф. обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			I квалиф. група	2 г.	
	Кофражи, Армировка и бетон, Зидария, Мазилки и шпакловки, Вътр. облицовки и настилки, Външни облицовки и настилки, Мозайки, Бояджийски работи, Строит. тенекеджийство, Покриви							
	Строително дърводелство	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалиф. степен и/или Удостоверение за владене на част от професията (след 2000 г.); 3. Виж и Наредба № 14 от 24 септември 2004 г. за придобиване на квалиф.						
Дърводелство	Дограмаджия	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалиф. степен и/или Удостоверение за владене на част от професията (след 2000 г.); 3. Виж и Наредба № 17 от 24 септември 2004 г. за придобиване на квалиф.	Курс за квалиф. обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			I квалиф. група	2 г.	
Строител – монтажник	Стоманобетонни конструкции, Метални конструкции, Сухо строителство, Дограма и стъклопоставяне	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалиф. степен (след 2000 г.) - Закон за проф. образование и обучение	Курс за квалиф. обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16 ал.3 т.5)			I квалиф. група	2 г.	
Монтажник на ВиК мрежи	Вътрешни ВиК мрежи, Външни ВиК мрежи	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за II квалиф. степен и/или Удостоверение за владене на част от проф. (след 2000 г.); 3. Виж и Наредба № 19 от 24 септември 2004 г. за придобиване на квалиф.	Курс за квалиф. обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			I квалиф. група	2 г.	
Пътен строител	Строител на пътища, магистрали и съоръжения към тях, Строител на рековси пътища и съоръжения към тях	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалиф. степен и/или Удостоверение за владене на част от професията (след 2000 г.); 3. Виж и Наредба № 10 от 24 септември 2004 г. за придобиване на квалиф.	Курс за квалиф. обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			I квалиф. група	2 г.	
Пещостроител	Пещостроителство	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалиф. степен (след 2000 г.) - Закон за проф. образование и обучение	Курс за квалиф. обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			I квалиф. група	2 г.	
Металооб. и машино-строене	Заварчик	Първа степен на проф. квалиф. съгласно Наредба № 9/14.02.2005 г. за придобиване на квалиф.		НАРЕДБА № 7/11 октомври 2002 г. за условията и реда за придобиване на правоспособност по заваряване	3 г.	II квалиф. група	2 г.	
Подземно транспортна техника	Оператор за управление на подземник (хаспелист)	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалиф. степен (след 2000 г.) - Закон за проф. образование и обучение	Курс за квалиф. обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)	1. Нар. за устройството, безопасната експлоатация и техническия надзор на строителни товаро-пътнически подземници и товарни платформени асансьори - чл.133, ал.2, т.4 (ДВ, бр. 81 от 23.08.2002 г.); 2. чл.24 от Нар. за безопасната експлоатация и технически надзор на повдигателни съоръжения (ДВ. бр.60 от 25.07.2006 г.)	ежегодно	II квалиф. група	2 г.	
	Такалажник (прикачвач)			Наредба за безопасната експлоатация и технически надзор на повдигателните съоръжения (ДВ. 60 от 2006 г.)	ежегодно	I квалиф. група	2 г.	
	1. машинист на кран (мостови, козлови, кулокран, портален, стрелови (монтирани на автомобили или на самоходни или несамоходни шасита); 2. багери; 3. кабелни кранове; 4. желез. кранове и други повдигателни съоръжения (монтирани на железопътни машини); 5. щабелни кранове и велосипедни кранове; 6. машинист на ел.кран; 7. машинист на товароподемнен кран; 8. машинист на подвижна работна площадка	Квалиф. степен съгласно Нар. № 1/04.03.2002 г. за усл. и реда за придобиване и признаване на правоспособ. за упражняване на професии по упр. на товароподемни кранове и подвижни раб. площадки (обн., ДВ, бр. 28 от 2002 г.		1. Нар. № 11 на Мин. на народната просвета и Комитета по качество от 1987 г. за придобиване на правоспособност за машинист-крановици (ДВ, бр. 68 от 1987 г.); 2. чл.24 от Нар. за безопасната експлоатация и технически надзор на повдигателни съоръжения (ДВ, бр.60 от 25.07.2006 г.); 3. Нар. за безопасната експлоатация и технически надзор на повдигателните съоръжения (ДВ, 60 от 2006); 4. Нар. № 1 от 4.03.2002 г. за условията и реда за придобиване и признаване на правоспособност за упр. на професии по управление на товароподемни кранове и подвижни работни площадки, чл.4 т.3 и т.4		II квалиф. група	2 г.	

Прецизираните критерии на комисията

Таблицата е продължение от миналия брой

■ Васил Вутов, член на комисията към ЦПР

Необходими документи за професионална квалификация и правоспособност за някои специалности в строителството							
Професия	Специалност	Документ за професионално образование и обучение		Документ за правоспособност		Правилник за безопасност и здраве при работа по ел.обзавеждането до 1000 волта	
		Вид	Валидност	Основание	Валидност	Удостоверение за	Валидност
Огняр	Машинист на парни и водогрейни котли високо налягане	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалиф. степен (след 2000 г.) - Закон за проф. образование и обучение		1. Чл. 30, ал. 2 от Наредба № 2 от 2001 г. за условията и реда за придобиване на правоспособност за упражняване на професия по обслужване на парни и водогрейни котли; 2. Чл.37 от Нар. № 30 от 30.05.1994 г. за технически надзор на котли с високо налягане (ДВ, бр. 50 от 21.06.1994 г.) Във връзка с Наредба № 1 за правоспособността и обучението на огняри и машинисти на парни и водогрейни котли (ДВ, бр. 26 от 1979 г.)	Ежегодно (не по-малко от 8 ч.)	I квалиф. група	2 г.
	Огняр котли газово гориво			1. Наредба № 21 от 1990 г. за устройство и безопасна експлоатация на газови съоръжения и инсталации (ДВ, бр. 57 от 1990 г.); 2. Наредба за устройството и безопасната експлоатация на преносните и разпределителните газопроводи и на съоръженията, инсталациите и уредите за природен газ (ДВ, бр. 67 от 02.08.2004 г.)	Ежегодно (не по-малко от 8 ч.)	I квалиф. група	2 г.
	Поддържане и обслужване на котли ниско налягане			Чл.61 от НАРЕДБА № 29 за устройство и безопасна експлоатация на парните и водогрейните котли с ниско налягане (ДВ, бр. 27 от 04.04.1980 г.)	Ежегодно	I квалиф. група	2 г.
Персонал обслужващ съдове под налягане	Компресорист	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалификационна степен (след 2000 г.) - Закон за професионалното образование и обучение	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)	НАРЕДБА № 28 за устройство и безопасна експлоатация на съдове, работещи под налягане (ДВ, бр. 16 от 26.02.1980 г.)	Ежегодно	I квалификационна група	2 г.
	Инженерно-техническите работници (ИТР), които ръководят експлоатацията, обслужването и поддържането на съдове, работещи под налягане				3 г.	III квалификационна група	3 г.
Електротехника и енергетика	Електротехник	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалификационна степен и/или Удостоверение за владеее на част от професията (след 2000 г.); 3. НАРЕДБА № 26 от 11 ноември 2003 г. за придобиване на квалификация по професия "Електромонтьор" - II степен	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			III квалификационна група	2 г.
Топлинна техника	Монтьор на енергийни съоръжения и инсталации	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалификационна степен и/или Удостоверение за владеее на част от професията (след 2000 г.); 3. Виж и Наредба № 7 от 14 февруари 2005 г. за придобиване на квалификация	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			III квалификационна група	2 г.
Монтьор на енергийни съоръжения и инсталации	Климатична и вентилационна техника	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалификационна степен (след 2000 г.) - Закон за професионалното образование и обучение	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			III квалификационна група	2 г.
	Монтьор на транспортна техника	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалификационна степен (след 2000 г.) - Закон за професионалното образование и обучение; 3. Виж и Наредба № 28 от 11 ноември 2003 г. за придобиване на квалификация	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			I квалификационна група	2 г.
Машинен оператор на инструментални машини	Стругар	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалификационна степен (след 2000 г.) - Закон за професионалното образование и обучение	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			II квалификационна група	2 г.
	Шлосер	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалификационна степен (след 2000 г.) - Закон за професионалното образование и обучение	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			II квалификационна група	2 г.
	Електрокарист, мотокарист			Наредба № 1/10.04.2006 г. за придобиване или признаване на правоспособност за работа с електрокари и мотокари в предприятията (ДВ, 37 от 2006)	Курс за повишаване на квалиф. на всеки 5 г.	II квалификационна група	2 г.
Работа с ръчни електрически инструменти	Всички специалности	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалификационна степен (след 2000 г.) - Закон за професионалното образование и обучение	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)	ПРАВИЛНИК за безопасност и здраве при работа по електрообзавеждането с напрежение до 1000 V (ДВ, бр. 21 от 11.03.2005 г.)		I квалификационна група	2 г.
Работа с малка механизация, задвижвана с двигател с вътрешно горене	Всички специалности	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалификационна степен (след 2000 г.) - Закон за професионалното образование и обучение	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			I квалификационна група	2 г.
	Всички специалности за работа с моторни триони			НАРЕДБА № 5 от 14.02.2000 г. за придобиване и отнемане на правоспособност за работа със земеделска и горска техника	На всеки 10 г.	I квалификационна група	2 г.
Електротехника и енергетика	Монтьор на газови съоръжения и инсталации	1. Удостоверение за разряд (до 2000 г.); 2. Свидетелство за квалификационна степен (след 2000 г.) - Закон за професионалното образование и обучение	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)	ЗАКОН за техническите изисквания към продуктите, чл.36 и чл.36а; Наредба за устройството и безопасната експлоатация на преносните и разпределителните газопроводи и на съоръженията, инсталациите и уредите за природен газ, чл.247, ал.1, т.2	Ежегодно	II квалификационна група	2 г.
	Длъжностно лице по безопасност и здраве			Наредба № 3/27.07.1998 г. за длъжностните лица; Наредба № 3/14.05.1996 г. за инструктажа;	Ежегодно спец. обучение в УЗ		
Строителство и геодезия	Геодезист	Свидетелство за III квалификационна степен, виж и Наредба № 18 от 24 септември 2004 г. за придобиване на квалификация	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			IV квалификационна група	3 г.
	Строителен техник	Свидетелство за III квалификационна степен, виж и Наредба № 10 от 14 февруари 2005 г. за придобиване на квалификация	Курс за квалификационно обучение на всеки 3 г. (Закон за Камарата на строителите, чл.16, ал.3, т.5)			IV квалификационна група	3 г.
Ръчна работа с тежести	Всички специалности	НАРЕДБА № 16 от 31.05.1999 г. за физиологични норми и правила за ръчна работа с тежести	Обучение и инструктаж еднократно				

Други		
1	Наредба №16-116/08.02.2008 г. за техническата експлоатация на енергообзавеждането	Чл.33 (2) Периодично обучение на 5 г. на преки ръководители и специалисти само в учебно заведение
2	Наредба № 9/09.06.2002 г. за техническата експлоатация на електр. централи и мрежи	Чл.76 (2) Периодично обучение на 5 г. на преки ръководители и специалисти само в учебно заведение
3	Наредба № 4/03.11.1998 г.за обучението на представителите в КУТ/ГУТ	Ежегодно
4	Наредба №3 от 14.05.1996 г. за инструктажа на работниците и служителите по безопасност на труда и противопожарна охрана	Ежегодно обучение на лицата, провеждащи инструктажите
5	Наредба № 2/2004 за минималните изисквания за ЗБУТ при СМР	Чл.82, ал.1 обучение на лицата, работещи със строително-монтажни пистолети
6	НАРЕДБА № 8 от 23.09.2004 г. за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с въздушни компресорни инсталации и уредби	Чл.6, ал.2 работещи, които имат необходимата квалификация